

KNJIGA – ZAKLADNICA IN VIR ZNANJA

Pisana beseda v izobraževanju odraslih

Poti do znanja so številne in različne, med seboj se dopolnjujejo in prepletajo. Zelo težko je presoditi, koliko znanja smo pridobili iz katerega vira. Najprej je to odvisno od uveljavljenosti določenih virov v okolju. Kako človek sprejema znanje, je odvisno tudi od tega, kakšen tip je glede na sprejemni kanal. Pogosto so viri znanja sestavljeni, kombinirani ali mešani. Predavanje dopolnjujejo diapozitivi, zapiski na tabli in presojnice, besedilo v knjigi pojasnjujejo slikovni prikazi, filmsko sliko dopolnjuje govorjenje ali podnapis.

Informacije lahko pritekajo hkrati po več sprejemnih kanalih, za učenje pa je bistvena vloga, ki jo ima pri njihovem sprotnem prepoznavanju človekov razum. Tako branje še zdaleč ni le polzenje z očmi po vrsticah in prepoznavanje natisnjenih črk.

Pri pridobivanju znanja na vseh stopnjah in pri večini izobraževalnih oblik ima pisana beseda velik pomen, saj pisni viri zajemajo večino znanja, ki si ga je človeštvo nabralo. Knjige služijo kot temeljni ali dodatni vir. Omogočajo samostojno učenje, prilagojeno posameznikovim možnostim in zmožnostim, zato so pri samoizobraževanju glavni vir znanja.

ZAPISANA BESEDA

Nebesedno, z glasovi, znaki, mimiko, gibi, si ljudje izmenjamo več informacij, kot se zdi na prvi pogled, zlasti čustvenih odzivov, toda

odkar se je človeštvo naučilo govoriti, je beseda naše temeljno izrazno sredstvo, v glasovni, že tisočletja pa tudi v zapisani obliki (sumerski klinopis, zapisovanje znakov s palčico v glinaste ploščice postavljajo v tretje tisočletje pred našim štetjem, iz približno istega časa so tudi egiptovski hieroglifi).

Že v prazgodovini so imeli ljudje željo in potrebo, da bi svoja spoznanja napravili trajnejša, da bi kaj sporočili na daljavo (časovno), tistim, ki pridejo kasneje. Preprosta sporočila so upodobili, jih zapisali s sliko. Piktografija je bila prva človekova pisava. Kasneje se je razvila pojmovna pisava, ki je še zmeraj temeljila na podobi, vendar poenostavljeni. Nadaljnji razvoj je pripeljal do zlogovne in končno do danes najširše uveljavljene glasovne pisave.¹

Kljub zmeraj novim virom informacij in hitremu širjenju uporabe računalnikov se še zmeraj veliko učimo iz knjig. Knjige so nam

Knjige so bile včasih, ko so jih še prepisovali na roke, unikatne dragotine, namenjene redkim posameznikom. Z Gutenbergovo iznajdbo tiska leta 1456 in s splošnim opismenjevanjem so postale dostopnejše širšemu krogu bralcev. V razvitem svetu se otroci srečajo s knjigami že v prvih letih življenja. Knjiga je ena prvih otrokovih vzgojnih igrač. Marsikateri slovenski otrok že pred vstopom v šolo pozna abecedo in ima svojo knjižno polico.

kot vir podatkov blizu, navajeni smo pogledati v knjigo, kadar kaj iščemo, saj smo se tega naučili že v šoli. Knjige so razmeroma lahko dostopne, saj si jih lahko izposodimo v knjižnici, če jih ne moremo kupiti. Iz knjige se lahko učimo sami, tako rekoč kjerkoli in kadarkoli, potrebujemo le pripravljenost in primerno svetlobo. Knjiga je tudi najbližja rešitev, kadar nas o kaki stvari kaj zanima, pa ne vemo, koga vprašati, ali pa morda nočemo vprašati, da ne bi pokazali svoje nevednosti.

KDO BERE, KOLIKO IN ZAKAJ?

Zanimive podatke o tem, kdo na Slovenskem res jemlje v roke knjige, pa naj gre za učbenike, strokovne knjige, priročnike ali leposlovje, je dala raziskava Knjiga in bralci IV, opravljena leta 1998 na vzorcu 1.084 slovenskih gospodinjstev.² Anketiranci so bili odrasli, starejši od 18 let.

Izkazalo se je, da je med njimi 39 odstotkov tistih, ki sploh ne berejo, med bralci pa je največ, 22 odstotkov, tistih, ki preberejo 4 do deset knjig na leto, 16 odstotkov je potencialnih bralcev, ki preberejo 1 do 3 knjige na leto, 12 odstotkov je dobrih bralcev, ki preberejo po 11 do 20 knjig, in 11 odstotkov rednih bralcev, ki preberejo več kot 20 knjig na leto.

Domače in tuje raziskave kažejo, da je izobrazba ena najpomembnejših socialnih značilnosti, ki se povezuje s pogostostjo branja oziroma številom prebranih knjig. Dokončana štiriletna srednja šola je tista izobrazbena meja, pri kateri je opazen pomemben prehod od izobrazbenih razredov, v katerih prevladujejo nebralci, v razrede, v katerih prevladujejo bralci. Med anketiranimi s končano srednjo šolo je le še 28 odstotkov nebralcev, 16 odstotkov pa je rednih bralcev.

Na branje knjig vpliva tudi dohodek na družinskega člana (kar je spet delno povezano z izobrazbo). V najnižjih dveh dohodkovnih razredih je 58 oziroma 53 odstotkov nebralcev, v

najvišjih dveh pa 31 oziroma 17 odstotkov. Zelo zanimivi so rezultati, ki jih je dala raziskava v zvezi z branjem in zaposlenostjo oziroma nezaposlenostjo. Anketiranci so bili uvrščeni v enega od teh petih razredov: zaposleni, nezaposleni, študentje, gospodinje in upokojenci. Najboljši bralci so študentje, najmanj pa berejo gospodinje. Razlike med pogostostjo branja zaposlenih in nezaposlenih so zelo majhne. Med nezaposlenimi je delež rednih bralcev celo večji (za 3 odstotke) kot med zaposlenimi, deleža bralcev, ki preberejo 11 do 20 knjig na leto, sta enaka, delež bralcev, ki preberejo 1 do 4 knjige na leto, pa je med zaposlenimi večji za 6 odstotkov.

Raziskava je poleg leposlovja zajela še priročnike, strokovne knjige, znanstvene knjige in učbenike. Najbolj priljubljeno je leposlovje, ki ga bere 83 odstotkov bralcev, strokovne knjige in priročnike berejo enako pogosto (prve in druge 50 odstotkov bralcev), šolske in znanstvene knjige pa imajo ožjo skupino bralcev, prve bere 21 odstotkov, druge pa 15 odstotkov bralcev. Četrtnina bralcev strokovnih in znanstvenih knjig je stara 18 do 25 let (v to skupino so zajeti študentje), slaba četrtnina pa 31 do 40 let. Skoraj polovica jih ima končano štiriletno srednjo šolo. 56 odstotkov bralcev strokovne literature je študentov.

Razširjenost branja strokovnih in znanstvenih knjig je eden izmed kazalnikov modernizacije družbe. Leta 1984 opravljena raziskava Knjiga in bralci III je pokazala, da Slovenci to vrsto knjig beremo dosti redkeje kot bralci v nekaterih razvitih državah. Odtlej se je položaj spremenil in, čeprav z zakasnitvijo, vendarle sledimo svetovnemu toku popularizacije strokovnih, poljudnoznanstvenih in znanstvenih knjig. Morda to nakazuje, da se je v zadnjem desetletju močneje pokazala potreba po dodatnem znanju in da se več Slovencev strokovno usposablja ter izpopolnjuje.

*Bolj izobraženi
na splošno
berejo več.*

Pri vprašanju »Zakaj berete leposlovne knjige?« so anketirani lahko izbrali tri zanje najmočnejše razloge. Najpogostejši odgovori so bili:

1. ker mi branje širi obzorje in znanje (58 odstotkov anketiranih),
2. ker me branje veseli (53 odstotkov),
3. ker si z branjem popestrim življenje (45 odstotkov),
4. ker čutim potrebo po branju (38 odstotkov),
5. ker si z branjem širim besedni zaklad (33 odstotkov),
6. ker v knjigah iščem odgovore na vprašanja, ki me mučijo (28 odstotkov).

Knjiga je v naši miselnosti zasidrana predvsem kot vir znanja.

Leposlovje je, kot nakazuje že beseda sama, namenjeno bralnemu užitku, razvedrilu, krajšanju časa, zato prvi, najpogostejši odgovor preseneča, saj dokazuje, da branje (ne glede na vrsto) močnejše povezujemo z učenjem kot z razvedrilom. To kaže tudi pogostost odgovorov pod številko 1, 5 in 6.

KDO SE LAHKO UČI IZ KNJIGE?

Brez premisleka bi hitro odgovorili, da vsak ali skoraj vsak, vendar ni čisto tako, posebno če mislimo na načrtno učenje iz knjig. Človek mora znati (dobro) brati, imeti mora temeljno znanje, kakršno daje srednješolska izobrazba, poleg tega mora znati poiskati primerne knjige in biti dovolj samostojen, da se zna knjige lotiti in si pridobljene podatke tudi organizirati tako, da lahko z njimi dopolni svoje znanje.

Po podatkih Unesca se je nepismenost med odraslimi v zadnjih desetletjih močno zmanjšala. Leta 1970 je bil nepismen eden od treh odraslih Zemljanov, leta 1990 eden od štirih. Med nepismenimi je približno dve tretjini žensk. Če se bo nepismenost zmanjševala tako kot doslej, bo po oceni leta 2010 nepismen vsak šesti odrasel človek.³

Ko govorimo o nepismenosti, najprej pomislimo na nerazvite dele sveta. Toda to je tudi problem razvitih družb, v katerih prihaja do krutega razslojevanja, do delitve na revne in bogate. Za odpravljanje nepismenosti v ZDA namenijo vsako leto 30 milijard dolarjev. Funkcionalno nepismenih je 16 odstotkov belih prebivalcev ZDA, 44 odstotkov črncev in 56 odstotkov prebivalcev španskega porekla.⁴

V nedavni mednarodni raziskavi o funkcionalni pismenosti odraslih se je Slovenija med 20 državami uvrstila na šestnajsto mesto. Pokazalo se je, da 65 do 70 odstotkov odraslega prebivalstva v starosti od 16 do 65 let nima dovolj znanja za ravnanje z informacijami, ki jih vsebujejo različne vrste besedil, obrazci in slikovno prikazani podatki, ter za uporabo računskih operacij v vsakdanjih okoliščinah.⁵

Prvi pogoj, da se človek lahko uči iz knjige, je, da zna brati. Pa tudi branje samo ne zadostuje. Pomembno je, da človek prebrano razume. Torej mora biti izbrana knjiga v skladu s predizobrazbo in vedenjem, znanjem človeka. Na odločitev, da človek po knjigi sploh seže, vpliva več dejavnikov.

Knjiga je prenosnik informacij. Oddajnik informacij, pisec, je moral svoje misli prevesti v simbole, črke in besede. Sprejemnik, bralec, simbole prepozna, jih prebere in jih pretvarja v informacijo tako, da izlušči smisel povedanega. Informacijska vrednost besedila mora biti usklajena z bralčevo možnostjo za sprejemanje. Do prenosa pisnih informacij ne more priti, če so oddajniku in sprejemniku vse informacije skupne, saj si nimata česa sporočiti. Podobno je, če nimata nobenega skupnega fonda informacij, iz katerega bi lahko izhajala (na primer če ne znata nobenega skupnega jezika). Pretok informacij med oddajnikom in sprejemnikom je najboljši, kadar je neizenačenost ravni njunih informacij ravno prava, ne prevelika in ne premajhna.⁶



Zavest o knjigi kot viru znanja nam privzga-
jajo že v osnovni šoli, vendar daje šele sred-
nješolska izobrazba večjo pripravljenost za
sprejemanje tudi teoretičnega znanja, ki ga je
moč najti v knjigah. Pomembno je tudi to, da
človek nima odpora do branja. Paul Kropp,
ameriški strokovnjak za branje, je prepričan,
da na bralne navade, na to, koliko vnet za bra-
nje je odrasel človek, odločilno vplivajo izku-
šnje iz otroštva, in sicer bolj iz družine kot iz
šole. Ugotovil je da so otroci iz družin, v ka-
terih so dosti brali in so cenili knjige, tudi ka-
sneje ohranili ljubezen do knjig.⁷

Zato ni pomembno le to, da človek bere, am-
pak je odločilno, kako bere. Z različnimi
tehniki se je mogoče v branju izuriti. Po
svetu in v zadnjem času tudi pri nas prirejajo
tečaje hitrega branja, ki obljublajo tudi več-
kratno povečanje bralne hitrosti. Vid Pečjak,

avtor priročnika *Hitro branje*, za samostojno
učenje hitrega branja, opozarja, da so obljube
o povečanju bralne hitrosti včasih pretirane,
saj je napredek odvisen od tega, pri čem člo-
vek začne. Zelo izurjen in hiter bralec lahko
svojo tehniko izboljša, težko pa bo za večkrat
povečal hitrost. Pri počasnejšem bralcu bo
napredek očitnejši. Na poti k hitremu branju
je za marsikoga prva težavna naloga znebiti
se notranjega govora. Po Pečjakovem mnenju
je za to slabo bralno navado kriva tudi šola,
saj goji glasno branje, tihega pa ne, čeprav je
mного hitrejše in tudi mnogo učinkovitejše.
Med glasnim branjem smo pozorni na glas in
na vsebino. Hkratna enaka pozornost na dve
stvari pa ni mogoča. Pri tihem branju se lažje
usmerimo samo na vsebino. Hitro branje zah-
teva tudi odpravo regresivnih gibov oči, ko s
pogledom skačemo po vrstici nazaj in znova

beremo že prebrano. Zmanjšati je treba število očesnih postankov v eni vrstici in si razširiti vidno polje. Kadar mora bralec v kratkem času pregledati obsežno tiskano gradivo, si lahko pomaga tudi z diagonalnim branjem ali tako imenovanim preletavanjem. Pomembno je, da ve, zakaj je pametno prebrati predgovor, da zna uporabljati kazalo, s pomočjo katerega si vtisne v spomin strukturo knjige in hierarhijo poglavij, skratka, da se knjige zna lotiti.

Povprečen intelektualec pridobi kar 70 do 80 odstotkov znanja iz pisnih virov.⁸

Pri učenju iz knjig lahko razlikujemo dva temeljna načina:

– sprotno učenje pri branju iz užitka, za razvedrilo (tako bremo predvsem leposlovje);

– branje z namenom, da se določeno snov naučimo (tako bremo zlasti učbenike in strokovne knjige).

Pri branju za razvedrilo ni pomembno, kako hitro beremo, odstavke, ki so nam všeč, lahko preberemo večkrat, morda pesem preberemo na glas, vživljamo se v junake zgodbe, podživljamo njihova čustva, si predstavljamo prizorišča, razmišljamo, doživljamo. Uživamo v pojočem jeziku, slikovitih opisih, napeti zgodbi. Človek se pri tem spotoma marsičesa nauči. Bogati si besedni zaklad, pridobiva in utrjuje smisel za stavčno zgradbo, spoznava značilnosti določenih zgodovinskih obdobj, si razvija domišljijo, krepi zmožnost vživljanja, skratka, širi si obzorja na več področjih. Enako pomembno ali še pomembnejše kot takšno bogatenje znanja pa je ugodje, ki ga človek občuti pri branju. To je temelj ljubezni do knjige in naklonjenosti knjigi tudi kot viru znanja. Kdor rad bere, se bo lažje lotil tudi zahtevnejše, učne knjige.

Pri drugi vrsti branja, ki jo dobro poznamo iz šole, skušamo določeno snov obvladati. To pomeni, da moramo prebrano razumeti, si zapomniti, povezati z že znanimi podatki in vključiti v svoj sistem znanja. V šoli se otroci

pogosto učijo iz knjig mehanično, z večkratnim prebiranjem, glasnim branjem in ponavljanjem stavkov. Snov si skušajo zapomniti v celoti, skorajda na pamet. Takšno branje in učenje nista dovolj učinkovita.

BRALNA UČINKOVITOST

Bralno učinkovitost je mogoče povečati. Za strokovne knjige velja, da jih je treba brati na več načinov.⁹ To lahko pomeni, da bremo večkrat, izurjeni bralci pa bodo lahko prvo in drugo branje združili. Prvo branje je hitro. Odgovori na vprašanja, kaj natančno je tema, kaj hoče knjiga kot celota povedati, na katere dele je razdeljena, katere probleme želi avtor rešiti. Po prvem branju se bralec odloči, ali bo knjigo bral podrobneje in katere dele. Drugo branje je interpretativno ali sintetično. Pri tem si lahko označujemo dele besedila, ki so za nas pomembni, črtamo, kar nas ne zanima, uporabljamo razne bralne znake ob robu, delamo opombe. Vse to je mogoče le, če je knjiga naša. Sicer si delamo izpiske ali zapisujemo opombe za določene strani. Pri tretjem branju knjigo že poznamo. Izpuščamo vse tiste dele besedila, ki ne vsebujejo za nas pomembnih informacij, in se osredinimo na poglobljeno branje bistvenega. Tretje branje je kritično in presojevalno. Ugotavljamo, v čem se z avtorjem strinjamo in v čem ne. Pri tem novo snov utrjujemo, jo povezujemo, interpretiramo in vključujemo v svoj sistem znanja. Tako branje lahko imenujemo aktivno branje, ta način pa uporabimo, kadar se lotevamo težavnejših, strokovnih knjig. Prvo merilo pri izbiri strokovne literature je vsebina oziroma tematika, ki najbolje ustreza potrebam in ciljem, ki jih želi bralec doseči. Drugo pomembno merilo pa je način predstavitve vsebine. Ta lahko branje oteži ali olajša. K lažji berljivosti pripomorejo:¹⁰ preprosto besedišče brez odvečnih tujk, s kratkimi besedami in stavki, čitljive črke, kratke vrstice (z ne več kot 9 ali 10 besedami), pregledna razčlenitev na poglavja, podpoglav-

ja, odstavke, slikovno gradivo, slike, sheme, grafikoni, dobra kazala, indeksi.

POTI DO KNJIG

Izbor primernih knjig in drugega tiskanega gradiva pri organiziranem izobraževanju ponavadi naredi učitelj, predavatelj, vodja izobraževanja, glede na cilje izobraževanja in udeležence. Pri samoizobraževanju, pri katerem je učenje iz tiskanih virov ena temeljnih metod, je iskanje pravih knjig za učečega se trši oreh.

Po ugotovitvah raziskave Knjiga in bralci IV¹¹ si je kar 42 odstotkov bralcev zadnjo leposlovno knjigo, ki so jo prebrali, izposodilo v javni knjižnici. Javne knjižnice so po Sloveniji na gosto posejane, poleg tega pa po manjših krajih krožijo bibliobusi. Knjižnice hranijo tudi starejše izdaje, ki v knjigarnah niso več dosegljive. Vpisnina je majhna ali je celo ni, tako da so vrata knjižnic pri nas res odprta vsakomur. Knjige so dostopne tudi tistim, ki niso pripravljene kupiti vsake knjige, ki jo želijo prebrati, in tistim, za katere so cene knjig previsoke. Za študente in druge iskalce poglobljenega znanja so kot vir informacij in strokovne literature pomembne specializirane knjižnice, ki sledijo novostim v stroki in izdajam z določenega omejenega strokovnega področja.

Pri odločanju za branje določene knjige je pogosto dragocen dober nasvet. Po podatkih raziskave Knjiga in bralci IV je 17 odstotkov anketiranih izvedelo za izid novih knjig od prijateljev znancev ali sorodnikov. 14 odstotkov anketiranih si je od prijateljev, znancev ali sorodnikov tudi izposodilo zadnjo leposlovno knjigo, ko so jo prebrali.

Kadar nameravamo knjigo kupiti, gremo v knjigarno. Včasih imamo knjigo izbrano vnaprej, drugič se odločamo šele, ko naletimo na zanimiv naslov. Pri odločanju za nakup je pomembno, kako vseč nam je knjiga, ali jo bomo večkrat potrebovali, kolikšna je njena cena. Razlog za nakup knjige, iz katere se bomo

učili, je lahko, da jo bomo potrebovali dalj časa ali večkrat, da želimo besedilo med branjem podčrtavati ali si delati opombe.

Pomembna naloga knjižnic oziroma knjižničarjev je tudi informiranje in svetovanje. Nekdaj so knjižničarji uporabnikom lahko pomagali le z ročnim iskanjem po karticah in z lastnim znanjem oziroma poznavanjem knjig. Delo jim zadnja leta zelo olajšuje računalniški sistem COBISS. Ta uporabniku omogoča, da prek (svojega domačega) računalnika poišče katerokoli knjigo, kar jih hranijo slovenske knjižnice, pri tem pa lahko izve tudi, katera knjižnica ali enota ima knjigo, ali je ta izposojena in do kdaj. COBISS poleg iskanja knjig po naslovih in po avtorjih omogoča tudi iskanje po ključnih besedah. Prav ta možnost je najdragocenejša pri iskanju knjig z določenega področja.

Dostop do informacij vseh vrst (tudi o knjigah) se je nenadoma na široko odprl s širitvijo interneta. Svetovni splet je stekališče informacij, medij, trg in prodajna pot. Omogoča hitro komunikacijo ne glede na razdalje, ponudbo in iskanje informacij, njihovo oblikovanje in sprotno dopolnjevanje. Eden najbolj znanih internetnih naslovov je Amazon.com, ki je bil med prvimi spletnimi trgovci in je na svojih straneh leta 1995 ponudil knjige. Spletne knjigarne se odtlej množijo in širijo. Poleg tega, da naročite knjige s kateregakoli konca sveta in jih kupite, lahko na spletnih straneh najdete vrsto pomembnih informacij. Knjige je mogoče iskati po različnih poteh, po besedi iz naslova, tematiki, naslovu in avtorju. Prebrati je mogoče kratke odlomke, recenzije in mnenja drugih bralcev. Sistematično pregledovanje ponudbe spletnih knjigarn daje razmeroma dober pregled nad tujimi izdajami z določenega področja.

Število uporabnikov interneta dosega 30- do 50-odstotno letno rast. V Sloveniji je po podatkih RIS (raba interneta v Sloveniji, www.ris.org) z računalniki opremljenih 40 odstotkov gospodinjstev, okrog 300.000 Slovencev je uporabnikov interneta, tretjina pa jih vsak dan obiše spletno strani. Slovenskih spletnih trgovcev je okrog 200, najbolj pa so

obiskane prav spletne knjigarne. Največ obiskovalcev imajo DZS, Mladinska knjiga in Slovenska knjiga.

Za zdaj v želji po nakupu knjige še najpogosteje zavijemo v pravo knjigarno, toda glede na hitro širjenje spletnih knjigarn je zelo verjetno, da bomo čez nekaj let kupovali knjige predvsem prek interneta. Bill Gates ob primeru Amazona, ki je že zasedel 5 odstotkov knjižnega trga ZDA, napoveduje, da se bo čez pet let prek interneta prodalo kar 60 odstotkov vseh knjig.¹²

KAJ BO S KNJIGAMI?

V času bliskovitega razvoja tehnologije se večkrat sliši vprašanje, kaj bo s knjigami, ali jih bomo še brali. Res je, da je mogoče dobiti čedalje več knjig v elektronski obliki, da zmeraj pogosteje uporabljamo računalniške slovarje in leksikone, da se jezikov učimo interaktivno, pri čemer računalnik nadomešča učitelja, delovni zvezek in učbenik. Pri tem pravzaprav ne

V knjigah so zbrana spoznanja vsega človeštva.

gre za to, da bi brali manj, tako da branje ostaja izredno pomembna spretnost pri učenju, le prenosnik je drug. Kljub hitremu naraščanju števila računalnikov in računalniškemu opismenjevanju je kar precejšnjemu delu nekoliko starejše populacije računalnik še tuj ali ima do njega odpor. Treba ga je prižgati, zagrnati, znati uporabljati brez težav. Dolgotrajno zrenje v zaslon za oči ni prijetno. Elektronske knjige pogosto ponujajo čudovite povezave s predmeta na predmet, vodijo nas k zmeraj novim, zanimivim temam. Pri takem preskakanju grozi nevarnost, da pozabimo, kaj smo pravzaprav iskali. V kratkem času najdemo ogromno podatkov, ki pa jih je težko hierarhično in smiselno združiti v celoto. Mladi teh začetniških težav ne poznajo več.

Z zaslonov bomo brali čedalje več in, kot obljubljuje strokovnjaki in nove tehnološke rešitve, tudi vse lažje, vendar knjige, v katerih

so zbrana spoznanja človeštva, ostajajo pomemben vir znanja tudi za prihodnost.

SKLEPNE MISLI

Temeljna vloga knjige skozi stoletja ostaja enaka. Knjiga, naj gre za učbenik ali roman, je nosilka informacij. Napisal jo je človek za človeka, ker mu je hotel nekaj sporočiti. Morda svoja življenjska spoznanja, zgodbo, ki jo je pripovedovala babica, znanstveno hipotezo, versko resnico ali čustvo, ujeto v drobno pesem. Čar knjige je v tem, da je ne poznamo, dokler je ne preberemo. Ko jo beremo prvič, je vsaka knjiga nova, čeprav je bila napisana že davno. Po drugi strani lahko isto knjigo beremo zmeraj znova in jo vsakič drugače razumemo, v skladu s svojim vedenjem, znanjem, razpoloženjem in novimi izkušnjami. Knjiga nam vsakič razkrije kaj novega in vsakič se iz nje česa novega naučimo.

¹ Jože Munda, *Knjiga, Literarni leksikon, Državna založba Slovenije, Ljubljana, 1983, str. 7.*

² Martin Žnideršič, Darka Podmenik, Gregor Kocijan, *Knjiga in bralci IV, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 1999, str. 10–20.*

³ Podatki so z internetne strani: <http://unescostat.org>

⁴ Paul Kropp, *Vzganjanje bralca, Učila, Tržič, 2000, str. 226.*

⁵ STA, 27. avgusta 2000.

⁶ Barica Marentič Požarnik: *Prispevek k visokošolski didaktiki, Državna založba Slovenije, Ljubljana, 1978, str. 128–131.*

⁷ Paul Kropp *Vzganjanje bralca, Učila, Tržič, 2000, str. 11.*

⁸ Vid Pečjak, *Poti do znanja, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1977, str. 85.*

⁹ Mortimer J. Adler, *Kako beremo knjigo, Dopisna delavska univerza Univerzum, Ljubljana, 1977, str. 77, 207–210.*

¹⁰ Jurij Jug, *Branje odraslih, Moderna organizacija, Kranj, 1993, str. 87–93.*

¹¹ Martin Žnideršič, Darka Podmenik, Gregor Kocijan, *Knjiga in bralci IV, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 1999, str. 36.*

¹² David Taylor, *Bookselling in third millenium, predavanje 24. in 25. novembra v Ljubljani, gradivo. Vir: Bill Gates, The London Times, 14. oktobra 1999.*